

Omslag/cover

Henri Réstal & Adolphe Thiers, Parijs/Paris – Cité Montmartre aux Artistes, Parijs/Paris (1930-1932)

Omslagfoto/cover photograph

© **Paul Kuitenbrouwer**

Foto binnenzijde/inner cover photograph

© **Ruben Verwerda**

Tekening achterzijde/back cover drawing

Ana Luisa da Fonseca

Tekenwerk binnenzijde/inner cover drawings

Axel Beem & Ana Luisa da Fonseca

Essays**Frances Holliss**

p. 4, 12 © Frances Holliss

p. 6 rechtsboven, linksonder/top right,

bottom left © Tower Hamlets Local History Library and Archive

p. 6 linksboven/top left © The Clothworkers' Company, Londen

p. 6 midden links/middle left © Paul Kuitenbrouwer

p. 6 midden rechts/middle right © F.L.C./Adapp, Parijs

p. 6 rechtsonder/bottom right © Frances Holliss

p. 9 © Frances Holliss, behalve rechtsonder/except bottom right © 24H Architecture

p. 12 © Frances Holliss

Rondetafelgesprek

p. 14 © Jo Janssen

p. 17 © Ministry of Land, Infrastructure and Transport, Japan, 2003, <https://www.mlit.go.jp/common/000234477.pdf>

p. 18 © Dietrich|Untertrifaller Architekten|Expressive Vienna

p. 19 © Kim Zwarts

p. 20, 21 © Delva Landscape Architects i.s.m./i.c.w. het Havenbedrijf en gemeente Rotterdam

p. 22 © future documentation eo/

Eireen Schreurs

p. 24, 27 boven/top, p. 31 boven en midden/top and middle © Rotterdams Stadsarchief

p. 27 midden/middle © Amsterdams Gemeente Archief, collectie Atlas Kok

p. 27 onder/bottom © Regionaal Archief Leiden

p. 27, 28 tekeningen/drawings Eireen Schreurs

p. 31 linksonder/bottom left © Rijksmuseum Amsterdam

p. 31 rechtsonder/bottom right © Museum De Lakenhal, Leiden

Birgit Jürgehake

p. 34, 36 boven/top, p. 41 © Riken

Yamamoto & Field Shop

p. 36 onder/bottom © ARCH+, nr. 208 (augustus 2012), 105

p. 39 linksboven/top left, p. 40 linksboven/top left © Karin Löfgren, Machiya:

Architecture and History of the Kyoto Town House (Stockholm: KTH Royal Institute of Technology, 2003), 86, 52

p. 39 rechtsboven/top right, 40 © Birgit Jürgehake

p. 39 onderherkomst onbekend/bottom origin unknown

Dick van Gameren

p. 44 © Beeldbank Stadsarchief Amsterdam

p. 47 linksboven, rechtsboven/top left, top right © Stadsarchief Amsterdam

p. 47 midden linksblauwdruk/middle left blueprint © Bouwarchief Amsterdam, Stadsdeel Zuid

p. 47 linksonder/bottom left © Wendingen, nr./no. 3-4 (1920)

p. 47 rechtsonder/bottom right © Rohan Varma

p. 49, 50, 51 © Annenies Kraaij;

blauwdrukken/blueprints © Bouwarchief Amsterdam, Stadsdeel Zuid

p. 53 linksboven, rechtsonder/top left, bottom right © Beeldbank Stadsarchief Amsterdam (foto/photograph Paul Guermontprez)

p. 53 rechtsboven, linksonder/top right,

bottom left © De 8 en Opbouw, nr. 5 (1935)

p. 53 midden rechts/middle right © Annenies Kraaij

Birgit Hausleitner

p. 56-65 tekeningen en foto's/drawings and photographs © Birgit Hausleitner

Projectdocumentatie/**Project Documentation**

Alle tekeningen vervaardigd door DASH, tenzij anders vermeld/All drawings by DASH, unless indicated otherwise

Tekst/Text

Frederique van Andel, Javier Arpa, Dick van Gameren, Mikel van Gelderen, Marius Grootveld, Frances Holliss, Paul Kuitenbrouwer, Pierijn van der Putt, Eireen Schreurs, Lidwine Spoomans & Franz Ziegler

Tekenwerk/Drawings

Axel Beem & Ana Luisa da Fonseca

met medewerking van/with the assistance of **Melvin de Wijs**

p. 68 © Andrew Alberts, Berlijn/Berlin

Cash's One Hundred Cottage Factory

p. 74 © Frances Holliss

p. 80 linksboven herkomst onbekend/top left origin unknown

p. 80 midden links, linksonder, midden/middle left, bottom left, middle © Historic England, Swindon

p. 80 rechtsboven/top right © Frances Holliss

p. 80 midden rechts, rechtsonder/middle right, bottom right © Paul Kuitenbrouwer

p. 81 © Paul Kuitenbrouwer, behalve/rechtsmidden/ except middle right © Frances Holliss

The Pullens Estate

© Paul Kuitenbrouwer, behalve p. 89 boven,

rechtsonder/except p. 89 top, bottom right

© Ana Luisa da Fonseca

Mumeisha Machiya

© Lidwine Spoomans

Cité Montmartre aux Artistes

p. 89 Archives Paris Habitat. Photographes: M.M. Colin, Kollar, Rambault, Guiot, Touly,

Vaulé / Paris Habitat

p. 104 © Paul Kuitenbrouwer, behalve linksboven, middenonder/except top left,

bottom middle © Eireen Schreurs

p. 105 © Paul Kuitenbrouwer

Wohnhäuser St. Alban-Tal

© Marius Grootveld, behalve p. 113, linksonder, rechtsonder/except p. 113 bottom left, bottom right © Diener & Diener Architekten, Basel

Quartier Masséna

© Paul Kuitenbrouwer

Piazza Céramique

© Paul Kuitenbrouwer, behalve p. 128 rechtsonder/except p. 128 bottom right, p. 129 rechtsboven/top right © Kim Zwarts, p. 129 midden links, midden rechts/middle left, middle right © Jo Janssen

Schiecentrale 4b

p. 130 © Ossip van Duivenbode

p. 136 © Ossip van Duivenbode, behalve/linksonder/except top left © Paul Kuitenbrouwer

p. 137 linksboven, rechtsboven/top left, top right © Paul Kuitenbrouwer, onder/bottom

© Ossip van Duivenbode

WoonWerkPand Tetterode

p. 138 © Mikel van Gelderen

p. 144 © Mikel van Gelderen, behalve linksonder, rechtsonder/except bottom left,

bottom right © Paul Kuitenbrouwer

p. 145 linksboven, midden rechts, rechtsonder/top left, middle right, bottom right ©

Mikel van Gelderen; rechtsboven, midden onder, linksonder/top right, bottom left,

bottom middle © Paul Kuitenbrouwer

IBeB: Integratives Bauprojekt am ehemaligen Blumengroßmarkt

p. 146 © Andrew Alberts, Berlijn/Berlin

p. 154 © Paul Kuitenbrouwer, behalve linksonder/except bottom left © David von

Becker, Berlijn/Berlin

p. 155 © Andrew Alberts, Berlijn/Berlin behalve midden rechts/except middle right

© Paul Kuitenbrouwer

Onafhankelijk peer-reviewed architectuur-tijdschrift, uitgegeven door nai010 uitgevers voor de afdeling Architectuur, leerstoel Woningbouw aan de faculteit Bouwkunde van de Technische Universiteit Delft Independent peer-reviewed Journal for Architecture, published by nai010 publishers for the Chair of Architecture and Dwelling of Delft University of technology

DASH

Delft Architectural Studies on Housing
Leerstoel Architectuur en Woningontwerp
(Chair of Architecture and Dwelling)
Julianalaan 132-134
2628 BL Delft
Postbus 5043
2600 GA Delft
Nederland/the Netherlands

Redactie/Editors

Dick van Gameren
Frederique van Andel
Dirk van den Heuvel
Olv Klijn
Annenies Kraaij
Paul Kuitenbrouwer
Harald Mooij
Pierijn van der Putt
Eireen Schreurs
Hans Teeders
Jurjen Zeinstra

Wetenschappelijk comité/ Academic Board

Monique Eleb
Marc Glaudemans
Joan Ockman
Max Risselada

Adviesraad/Advisory Board

Francine Houben
Frits van Dongen
Piet Vollaard
Ton Schaap
Han Michel

Tekstredactie/Copy editing

Gerda ten Cate, D'Laine Camp

Vertaling/Translation

Maria van Tol

Vormgeving/Design

Joseph Plateau, Amsterdam

Papier/Paper

Perigord 1.1, 150 g

Druk/Printing

die Keure, Brugge/Bruges

Uitgever/Publisher

Marcel Witvoet,
nai010 uitgevers/publishers

Onze dank voor ondersteuning bij het verkrijgen van informatie gaat uit naar onder andere:

We extend our thanks for supporting our efforts to obtain information to, among others: Archives Paris Habitat, ifau | HEIDE & VON BECKERATH, Javier Arpa, Jeroen de Bok, Coventry Archives, Diener & Diener Architecten, Oene Dijk, Mikel van Gelderen, Pieter-Matthijs Gijssbers, Marius Grootveld, Birgit Hausleitner, Historic England Archives, Frances Holliss, Pascal Houdart, Jo Janssen & Wim van den Bergh, Birgit Jürgenhake, Mei architects and planners, Liselotte Mesu, Roos van Oosten, Arie van der Schoor, Lidwine Spoomans, Isabelle Vries, Franziska Wagner (team 51.5° architects), Robert Winkel & Franz Ziegler.

© 2019 nai010 uitgevers, Rotterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reproductieve veeelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorrecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorrecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Van werken van beeldend kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam

© 2019, c/o Pictoright Amsterdam

Niet alle rechthebbenden van de gebruikte illustraties konden worden achterhaald. Belanghebbenden wordt verzocht contact op te nemen met nai010 uitgevers, Korte Hoogstraat 31, 3011 GK Rotterdam, info@nai010.com

nai010 uitgevers is een internationaal georiënteerde uitgever, gespecialiseerd in het ontwikkelen, produceren en distribueren van boeken over architectuur, beeldende kunst en verwante disciplines.
www.nai010.com

Voor informatie over verkoop en distributie in Nederland en België, stuur een e-mail naar sales@nai010.com of kijk op www.nai010.com.

© 2019 nai010 publishers, Rotterdam
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

For works of visual artists affiliated with a CISAC-organization the copyrights have been settled with Pictoright in Amsterdam.

© 2019, c/o Pictoright Amsterdam
It was not possible to find all the copyright holders of the illustrations used. Interested parties are requested to contact nai010 publishers, Korte Hoogstraat 31, 3011 GK Rotterdam, The Netherlands, info@nai010.com

nai010 publishers is an internationally oriented publisher specialized in developing, producing and distributing books on architecture, visual arts and related disciplines.
www.nai010.com

nai010 books are available internationally at selected bookstores and from the following distribution partners:

North, South and Central America – Artbook | D.A.P., New York, USA, dap@dapinc.com

Rest of the world – Idea Books, Amsterdam, the Netherlands, idea@ideabooks.nl

For general questions, please contact nai010 publishers directly at sales@nai010.com or visit our website www.nai010.com for further information.

Printed and bound in the EU

ISBN 978-94-6208-454-4

Abonnementenadministratie/
Subscriptions and administration

Abonnementenland

P.O. Box 20
1910 AA Uitgeest
the Netherlands
Tel +31 (0)900 – ABOLAND
(0900-2265263 - € 0.10 p/m)
www.aboland.nl

Abonnementen/Subscriptions
Recht op reductie hebben: studenten aan universiteiten en academies van bouwkunst, houders van CJP. Abonnementen worden stilzwijgend verlengd. Opzeggingen kunnen uitsluitend schriftelijk worden ingediend bij de abonnementenadministratie. Prijswijzigingen voorbehouden.

For subscriptions please contact the administration. Subscriptions are renewed automatically. If you wish to cancel, please inform the administration in writing. Prices are subject to change.

Abonnementen (voor twee nummers) in Nederland en België
particulieren € 49,50
instellingen € 49,50
studenten € 45,00

Abonnementen (twee nummers) Europa / Subscriptions in Europe (for two issues)
particulieren/individuals € 59,50
instellingen/organisations € 59,50
studenten/students € 52,50

Abonnementen (twee nummers) buiten Europa/
Subscriptions outside Europe (for two issues)
particulieren/individuals € 59,50
instellingen/organisations € 59,50
studenten/students € 52,50